

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Cap. 11. Circa corpoream ad Sacrum audiendum assistentiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

26 Theologie Moralis. Lib. XLII.

non fuit, sed bona: fuit enim voluntas audiendi plura Sacra; unde sufficit, ut se negatiue habeat. A Logo accipi.

DVBIVM XLVI.

Votum emisisti unam Missam audiendi, quam animo non satisfaciendi voto exaudis: Teneris ne aliam audire, ad voti satisfactionem?

²¹⁶
Teneris quidem.

Teneris plane. Quia audiens Missam illam quasi ex deuotione animo non satisfaciendi voti obligationi, tacite videris votum prorogare, quod verè potes, cum à te pendat. Sic Baldel. l. 5. d. 25. n. 21. Suar. 10. 2. de Relig. l. 4. cap. 26. n. 8. Ledesma. p. 1. sum. c. 27. post 10. concl. & alij pro sententia prima Dnb. 53. relati, n. 213.

²¹⁷
Non teneris.

Non teneris. Quia verè voto fecisti satis per Missam à te auditam, cum esse illud præstiteris, quod vouisti. Ita Sanch. l. 1. Decal. c. 13. n. 18. & l. 4. c. 13. n. 40. Bonac. 10. 2. d. 1. q. 1. pun. 10. n. 21. Trull. l. 1. Decal. c. 2. dub. 16. n. 27. Diana p. 3. tr. 6. resol. 77. & alij.

Existimatis, te per intentionem illam non satisfaciendi voto illius Missæ auditione, non voluisse prorogare tuum votum, aut denuo vouere, licet posses, sed solum voluisse per aliam Missam voto satisfacere: cui quidem iam per illius Sacri auditione satisfecisti. Itaque si Missam audis, ad quā ex voto, aut ex penitentia Sacramentali obligaris vel animo non satisfaciendi, non teneris aliam Missam audire. Nā cum hæc obligent per modū præcepti, eo ipso censetur adimpleri, quo debitū opus volūtariè adimpletur: nec est in volūtate adimplentis nō satisfacere voto, vel penitentiæ iniunctæ, quoties substantiā rei promissæ, aut iniunctæ adimplet. Et hoc militat, etiāsi votū, vel penitentia sunt difunctiua, & penitēs seu vouens adimpleat alteram partem absque intentione votum, vel penitentiam adimplendi; nam re ipsa rem promissam adimplet. Me Sanch. docuit.

CAPVT XI.

Circa corpoream ad Sacrum audiendum assistentiam.

DVBIVM XLVII.

An qui commode potest audire, ac videre celebrantem teneatur ad utrumque huius vi præcepti?

²¹⁸
Nulla suppono.

SUPPONO, teneri fideles ad huius præcepti satisfactione assistere Missæ non solum mente, sed & corpore. Quia assistere Missæ, est actio quedā corporalis. Hæc autē presentia intelligenda est moraliter, ita vt qui assistit, valeat aliquo modo dignoscere quidnā Sacerdos agat. Necessariū autem nō esse, vt quis videat celebrantē, aut eius verba audiat, sed solum vt mēte, ac corpore assistat. Omnes Sic. Quæsierim verò, an qui commode potest audire, ac videre celebrantem, ad utrumque ex vi huius præcepti teneatur?

Licet non sit necesse audire, aut videre cele-

brantem, vt patet in procul adstantibus, debet tamen tamen quis ita corpore interesse, vt si cōmōde possit, videat, & audiat. Qui enim de industria avertit oculos, obstruitque aures, præcepto non satisfacit, etiāsi mente attendat. Quia videtur vel cōmunem Ecclesiæ consuetudinem affectatē violare, qua vulgariter dicitur, Missam audire, Missam videre. Sic Llamas p. 3. Metho. c. 5. §. 9. Ioan. de la Cruz sum. vbi de 4. præc. a. 2. concl. 2.

Non tenetur quis etiāsi commode valeat huius præcepti vi audire, aut videre celebrantem. Quia si id requireretur, non obligaretur cæcus, aut surdus, quod nullus admittit. Porro audire Missam in iure accipitur pro interesse Missæ mente, & corpore humano modo. Ita Fagund. præc. l. 1. c. 7. n. 7. Tolet. l. 6. c. 6. n. 1. Lugo d. 22. de Sacram. n. 19. Dicastil. tr. 5. de Sacram. d. 5. dub. 2. n. 19. Gelsuald. de Sacram. tr. 17. c. 2. n. 19. Graf. l. 2. c. 34. n. 8. & alij communiter.

Certum mihi, audire Sacrum, non esse intellectu percipere, quæ in Missa dicuntur: non enim rustici Missam audirent. Nec videre ea, quæ in Missa geruntur; nam cæci non possent implere præceptum, quos tamen implere certum est. Vnde potest quis clausis, ne diuagetur oculis Missam audire, vti Fagund. ait.

DVBIVM XLVIII.

An qui simul est surdus, mutus, & cæcus, teneatur Missam audire?

NON tenetur, Quia impotens omnino est, cum non valeat, quæ geruntur in Missa percipere. Sic Llamas p. 3. Metho. c. 5. §. 9.

Tenetur plane. Quia potest apte Missæ mēte ac corpore interesse. Ita Fagund. præc. l. 1. c. 7. n. 3. profatus: *Hinc patet euidenter tene i illum qui simul est mutus, surdus, & cæcus, Missam audire, cum moraliter loquendo se su aliquo externo presentia adesse, & ad id, quod fit, posset attendere, idque percipere.*

Ego autem de surdo simul ac cæco si à natiuitate non sit, hoc certum esse assero. De surdo simul cæco, ac muto à natiuitate haud absolute asserere audeam, mei P. Facundi venia; sed casu, quo ex externis signis innueret, se percipere legis obligationem; alioqui me cum huiusmodi homine tanquam cum fatuo gererem, qui ad præceptorum impletionem minime adstringitur. Vidi, fateor, aliquem surdum, mutum, ac cæcum simul tanta ad callendum dexteritate polle, vt de hoc non dubitarem, ad assistendum Sacro esse obligatum.

DVBIVM XLIX.

Vt quis Missæ audienda præceptum impleat, teneaturne adesse intra Ecclesiam, in qua celebratur?

TENETUR quidem. Quia qui extra Templum adest, non dicitur moraliter esse corpore præses. Sic Filliuc. tr. 5. n. 209. Trull. l. 3. Decal. c. 1. dub.

Sectio II. Dubia, De Præcepto I.

27

1. dub. 5. nu. 13. Machad. l. 2. p. 4. tr. 3. docum. 3. nu. 3. Gesuald. de Sacram. tr. 17. c. 2. nu. 34. citans Bonacinam.

216 Non tenetur. Quia potest apte extra Templum, existens dici moraliter præfens corpore Missæ, cum facile possit aliquomodo dignoscere quid celebrans agat, & in quam parte Missæ versetur. Ita Reginal. l. 19. n. 12. Cardin. Lugo. de Sacram. d. 2. nu. 10. Portel. in addit. ad dub. Reginal. v. Indulgentia, nu. 7. Diana p. 4. tr. 4. resol. 154. Pasqualig. decis. 173. nu. 4. Dicastil. de Sacram. tr. 5. d. 5. nu. 43. Hurtad. de Sacrific. Missæ. d. 5. diff. 1.

217 Profecto nomine audiendi Missam intelligitur corporalis, assistentia moralis qua quis corporaliter & humano modo assistit Sacro, vel audiendo, vel videndo, vel saltē ita comitādo seu sociando alios vidētes, aut audientes, quāvis sit extra Ecclesiā, (vt cōtingit, quādo locus, in quo Missa celebratur, multitudinem confluentem non capiat) si ex signis, & gestu aliqua Missæ colligere valeat, & ad multitudinem assistentiū moraliter pertinere cōfatur. Hinc assero, satisfacere præcepto, qui ex atrio aut cōmetorio Templi Missam audit, vel qui ex fenestra assistit, quando in platea Sacrum celebratur. Lugo legendus.

DVBIVM L.

Missam, quæ in Templo celebratur, quis è fenestra domus extra Templum extractæ ex audit: impletne præceptum?

218 Non implet. Quia non videtur esse moraliter præfens, nec ad fidelium circumstantium cōtum pertinere, vt ei possint illa verba Canonis, Et omnium circumstantiarum applicari. Sic Filliuc. tr. 5. n. 209. Trull. l. 3. Decal. c. l. dub. 5. n. 13. Diana p. 4. tr. 4. resol. 154. Portel. v. Indulgentia, n. 8.

219 Implet quidem, dummodo valeat videre, aut audire, aut aliquomodo dignoscere, quid in Missa Sacerdos peragat. Quia sic assistens vere dicitur Missa moraliter esse præfens: sicut dicitur adesse qui è fenestra domus Missam, quæ in platea celebratur exaudit. Ita Cardin. Lugo de Euchar. d. 2. n. 21. Gordon. to. 2. Theol. Mor. l. 6. q. 7. c. 2. §. 3. n. 12. Dicastil. tract. 5. de Sacram. d. 5. dub. 4. n. 59. Pasqualig. de iur. 173. Lege Dianam p. 10. tr. 11. resol. 7. & tr. 14. resol. 47. alios citans.

220 Hanc sententiam longe probabiliorē esse existimo. Quia (vt ex Cardinali Ioanne de Lugo Sapientissimo didici) potest contingere esse adeo vicinam Altari fenestram, vt moralem præsentiam non impediāt, prout de facto (inquit ille) in hoc nostro Collegio Romano habemus Sacellum priuatum, cuius Altare à fenestris domus aduersæ non plusquam triginta passus distat: & proinde ab illa fenestra audiri potest, aut percipi Missa, licet via publica intercedat, ac si intra Ecclesiā parnam audiretur ab aliquo ibi existentē.

Escob. & Mënd. Theol. Moral. Tom. VI. l. II.

DVBIVM LI.

Existens quis in choro stricto post Altare Missam audit: impletne præceptum?

221 Præmitto, iuxta vsum Romanum chorum Regularium adstrui solere post maius Altare; muro interiecto. Quæsierim itaque, num impleat præceptū, qui in huiusmodi choro existens Missam audit?

222 Non implet. Quia etiam si audiat Sacerdotē cum non videt, nec præfens Sacrificio est. Sic Llamas p. 3. Metho. c. 5. §. 9.

223 Implet quidem. Quia qui verba celebrantis audit, aut signo dignoscit, quid Sacerdos agat, aut in qua parte Missæ diuerfetur vere dicitur præfens esse moraliter, imo physice Sacrificio. Ita Gordon. to. 1. Theol. Mor. l. 6. q. 7. c. 2. n. 12. Reginal. l. 19. n. 12. Cardin. Lugo de Euchar. d. 2. n. 10.

224 Hoc verum vnice esse crediderim. Nā vt quis præceptum impleat, non requiritur, videat Altare; Religiosi enim illi, qui in choro canunt non vident Sacerdotē iuxta vsū Romanum præfatum, & tamē proculdubio implent, quia vera moraliter Sacrificio assistunt. & vident (addit Lugo) partem posteriorem Altaris choro correspondentem. Ex Lugo Card. resolui.

DVBIVM LII.

Missam quis audit post Ecclesiæ parietem existens: satisfacitne præcepto?

225 Non satisfacit. Quia intra Ecclesiā debet quis adesse, vt verē præfens esse censetur. Sic Llamas p. 3. Metho. c. 5. §. 9. Et Trull. l. 3. Decal. c. l. dub. 5. n. 13. Filliuc. tr. 5. n. 209. Machad. l. 2. p. 4. tr. 1. docum. 3. nu. 3. asserentes, eos, qui domi è regione v. gr. fenestræ, vel portæ Ecclesiæ Missam audiunt, præceptum non implere, quia præfentes moraliter nō dicuntur, licet audiant, & videant: Ergo efficacius implere præceptum abnegabunt, cum, qui existens post parietem, Missam conatur audire.

226 Satisfacit quidem si vel audiat verba, vel aliquo signo dignoscatur, quid agat Sacerdos. Quia necessarium non est, vt Templum ingrediatur, sed vt moraliter ad illud accedat: at qui post Templi parietem præfato modo Missam audit, ad Ecclesiā accedit, & morali præsentia Sacrificio adstat. Ita Gordon. to. 2. Theol. Mor. l. 6. q. 7. n. 12. Reginal. l. 19. n. 12. Lublin. v. Festum, n. 13. Diana part. 10. tr. 14. resol. 47. & alij.

227 Longe hoc probabilius. Neque enim obstat quod maneas post parietem extra Ecclesiā, (vt fieri assolet cum locus capax non est totius multitudinis, quæ ad audiendum Sacrum confluit.) dummodo moraliter censerī valeas de numero eorum esse, de quibus in Canone Missæ dicitur: Et omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est, &c. Profecto, (vt amplius doctrinam exponam) si Missa in altaturni diceretur, non satisfaceret (vt Fagundez asserit præc. 1. libr. 2. cap. 7. nu. 3.) præcepto.

C 2

præcepto qui foris assistit nihil videns, vel audiens, nullumque signum capiens, unde dignoscat quidnam Sacerdos agat; quia is re vera non assisteret moraliter. Nec sufficit esse aliquem intra Ecclesiam (cum Cardi. Lugo loquor de *Euchar. d. 22. n. 20.*) v. gr. in Basilica Romana S. Petri, & habere intentionem audiendi Missam, quam scit tunc dici in aliquo Altari illius Templi; cum tanta est distantia, ut extrahat illum ab humana præsentia. Porro hoc est regulandum per prudentis arbitrium ad iudicandum, an homo dicatur moraliter præsens illi actioni, ita ut humano modo dicatur assistere. Dianam lege.

CAPVT XII.

Circa causas à præcepto audiendi Missam excusantes.

SEPTEM causas ab auditione Missæ excusantes assigno, Impotentiam scilicet, Necessitatem, Ignorantiam, Consuetudinem, Obediendum, Pietatem, Bonam fidem.

DE IMPOTENTIA.

DV BVM LIII.

Personaliter quis est interdictus, vel excommunicatus: Excusaturne ab audiendo Missæ præcepto?

Certum est, impotentiam tam physicam, quam moralem à præcepto Missam audiendi excusare. Quia nemo ad impossibile tenetur. leg. si quis in gravi. ff. ad Syllan. leg. si stipuler. ff. de verb. obligat. leg. Paulus ff. que sententia. & est axioma iuris, uti Barbosa axio. 118. n. 7. citans Orlandum, Iacobum de Leon, Flamin. Sordum, & alios, asseruit: Quæsierim vero, rum personaliter interdictus, vel excommunicatus à præcepto audiendi Missam excusetur?

Non excusatur. Quia culpa ab eo commissæ ad censuram contrahendam non debet eum à legis implendæ onere liberare, unde denuo sese graui piaculo adstringit, si præceptum Ecclesiæ non implet. Sic nonnulli, quos pressio nomine refert Azor. p. 1. l. 7. c. 7. q. 1.

Excusatur omnino nec nouo se piaculo adstringit. Quia nullus obligatur ad id, quod absque peccato gerere nequit. At qui personaliter est interdictus, vel excommunicatus nequit absque peccato Missæ assistere: Ergo ad id minime obligatur. Ita Azor. citatus. Marchin. tract. 5. de Sacrific. Missæ p. 3. c. 17. n. 3. & 17. Fillic. tr. 5. n. 225. Idem. verb. Missæ audiri. §. 50. Laym. l. i. tr. 7. c. 4. num. 3. Hurtad. d. 5. de Sacrific. Missæ diff. 6. Scott. l. 2. de Sacrific. Missæ c. 20. nu. 8. Bonac. ibi. d. 4. q. vlt. p. n. 18. & 19. Fagund. præc. l. 2. c. 8. n. 1. Reginal. l. 19. m. 16. Suar. to. 3. in 3. p. d. 88. sect. 6. Navar. sum. c. 21. n. 3.

Hæc quidem omnium Doctorum communis sententia. Quæ verâ esse censeo, licet quis sua

culpa censurâ contraxerit; quâvis enim in eo deliquerit, tamen postquâ iam factus est impotens ad Missam audiendam, minime non audiendo de nouo delinquit. Unde illorum Doctorum, quos Azorius memorat, sententiam omnino falsam esse crediderim.

DV BVM LIV.

Excommunicatus, vel interdictus facile potest à censura absolutionem obtinere: si eam obtinere non nititur, & ensue est violationis Ecclesiastici huius præcepti.

REus est plane. Quia cum facilis sit absolutionis impetratio, non potest ex impotentia exculari, à qua potest sese ad impletionem præcepti expedire: Ergo reus est violationis præcepti. Sic Nugnus in 3. p. q. 83. art. 6. Quem nonnulli Recentiores sectantur pressio nomine à Leandro citati præc. tract. 2. dub. 2. q. 5.

Non est reus. Quia præceptum audiendi Sacrum solummodo eos obligat, qui non sunt impediti: excommunicatus autem, aut interdictus participare in diuinis ab Ecclesia impeditur: Ergo non obligatur ad Missam audiendam, nec noui peccatum patrabit non procurando facilem absolutionem obtinere. Ita Bonac. de Sacrific. Missæ d. 4. q. vlt. p. n. 21. & de Censur. d. 2. q. 2. p. n. 5. §. 1. n. 4. Navar. sum. c. 21. nu. 3. Vgolin. tab. i. r. 13. §. 13. Henric. lib. 13. c. 7. num. 2. Sayr. lib. 2. c. 13. nu. 24. Auila de Censur. p. 2. c. 7. d. 4. d. 7. Suar. to. 3. in 3. p. d. 88. sect. 6. Coninh. d. 14. dub. 7. n. 56. Sa v. Missæ audiri. nu. 1. Nald. v. Missæ, num. 19. Diana part. 5. tra. 8. resol. 88. Dicastil. de Sacram. d. 8. dub. 10. §. 2. nu. 144. & 149. Hurtadus, Scottia, Marchinus, Ledesma, Fagundez, Trullench, Villalobos, & Graffius, quos memorat, ac sequitur Leander citantur.

Probabiliorem longe hanc esse sententiam vides ex Doctorum eam asserentium numero ac grauitate. Certe Ecclesia non obligat eum, qui censura est adstrictus, absolutionem censuræ obtinere, ut Missam audiat, cum potius priuet eum auditione illius in delicti supplicium. Non igitur erit reus violationis præcepti. An vero aliud peccatum perpetret, quod non sit contra præceptum audiendi Sacrum, proprio in loco per Dubia disseram.

DV BVM LV.

Apud locum interdictum quis commoratur, qui tamen facile potest ad locum non interdictum pergere: Excusaturne ab audiendo Sacri præcepto?

Excusatur quidem. Quia præcepta iuxta communem sensum, ac consuetudinem sunt intelligenda, ut habetur in leg. De quibus ff. de legib. At communi omnium consensu, si Missa deest in proprio loco, nemo se teneri existimat alium inire: & qui inire, credit se per eregatorie operari. Sic Llamas part. 3. Me tho. capit. 5. Paragraph. 11. Auila de Censur. p. 5.